

**Protokół nr 24/2016
z posiedzenia Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia
12 kwietnia 2016 roku
godz. 15:30
Centrum Historii Zajeżdźnia we Wrocławiu (ul. Grabiszyńska 184)**

BRM-DPP.0012.9.5.2016

Posiedzenie Komisji prowadził Pan Jerzy Władysław Skoczylas – Przewodniczący Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia.

Na ogólną liczbę 7 członków Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia nieobecna była jedna osoba – Pani Katarzyna Obara-Kowalska. Lista obecności członków Komisji Kultury i Nauki RMW stanowi załącznik nr 1 do niniejszego protokołu.

Lista osób uczestniczących w posiedzeniu, a niebędących członkami Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia stanowi załącznik nr 2 do niniejszego protokołu.

Porządek posiedzenia stanowi załącznik nr 3 do niniejszego protokołu.

Przewodniczący Jerzy Władysław Skoczylas przywitał zgromadzonych, a następnie otworzył posiedzenie Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia.

Ad I.

Zatwierdzenie porządku posiedzenia

Członkowie Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia nie zgłosili uwag do porządku posiedzenia.

Ad II.

Zwiedzanie Centrum Historii Zajeżdźnia

Pan Wojciech Kucharski: Pełnię obowiązki Dyrektora Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”, czyli instytucji która będzie prowadziła Centrum Historii Zajeżdźnia. Moja propozycja jest taka, że pokażę Państwu prezentację, opowiem o projekcie i idei tego miejsca oraz o ogólnych założeniach tworzonej wystawy, a następnie udamy się na teren budowy.

[W tym miejscu wyświetlona została prezentacja, a Pan Wojciech Kucharski przystąpił do jej omówienia.]

Nasza instytucja zajmuje się powojenną historią Wrocławia, ale my to trochę przededefiniowaliśmy i mówimy, że zajmujemy się powojenną historią wrocławian, gdyż popatrzenie na mieszkańców Wrocławia może się okazać znacznie bardziej interesujące i dlatego w Ośrodku bardzo mocno rozwinięty jest program zbierania relacji świadków. W chwili obecnej zarchiwizowanych jest ok. 700 relacji świadków. Najpierw nagrywaliśmy wszystko razem. W chwili obecnej te nagrania realizowane są tematycznie. W zeszłym roku np. kończyliśmy duży program „*Nauka we wspomnieniach profesorów*” – głównie profesorów emerytowanych z wrocławskich uczelni.

Centrum Historii Zajeżdźnia to miejsce spotkań z historią. Nie definiujemy siebie jako muzeum, choć mamy i eksponaty, i archiwum, ale definiujemy siebie, jako miejsce, w którym będą organizowane wydarzenia dotyczące historii, szczególnie historii powojennej. Te wydarzenia, to będą głównie wystawy. Udało nam się wygospodarować na terenie Zajeżdźni 1980 m² powierzchni wystawienniczej wystawy głównej. Ponadto dysponujemy 380 m² powierzchni, która zostanie przeznaczona na wystawy czasowe, co spowoduje, że nasi odwiedzający będą do nas wracać.

Oprócz zajmowania się wystawami, chcemy także rozwinąć program edukacji historycznej, gdyż w ciągu ostatnich 3 lat Ośrodek trochę zwolnił w tym obszarze. Wcześniej organizowaliśmy dużo gier miejskich. Można powiedzieć, że powstała pewnego rodzaju rywalizacja wrocławskich szkół ponadgimnazjalnych, które angażowały się w tego typu projekty. Tych gier udało nam się zorganizować 9 edycji. Przez tego typu działania chcielibyśmy szerzyć edukację historyczną w naszym mieście.

Wiele osób kieruje zarzuty pod kątem betonowego placu i braku zieleni, ale nam jest potrzebny duży, betonowy plac do organizowania tutaj koncertów. Z lewej strony znajduje się teren, który zostanie zazieleniony zgodnie z wymogami planu zagospodarowania przestrzennego, aczkolwiek sam teren placu nie zostanie zazieleniony, gdyż ograniczyłoby to możliwość organizowania na nim koncertów, np. odbywającego się cyklicznie koncertu związanego z rocznicą powstania Solidarności.

W wyniku przebudowy Zajeżdźni stworzyliśmy poziom, który nie istniał, tj. poziom minus jeden, w którym zostanie utworzone małe kino na 49 miejsc. Chcielibyśmy prezentować tam materiały archiwalne, historyczne, jak również będzie to miejsce, w którym będą mogły odbywać się różne spotkania, prelekcje, debaty.

Poza halą Zajeżdźni mieści się centrum dokumentacyjne. Zbieramy materiały archiwalne. W tej chwili Ośrodek posiada ok. 100 tys. jednostek archiwalnych, z czego 18 tys. jednostek jest opracowanych i dostępnych za pomocą strony www. Zatem każdy może je oglądać. To są przede wszystkim fotografie.

Teraz kilka słów o wystawie głównej. To był dla nas bardzo trudny temat, żeby opowiedzieć historię Miasta na takiej niezbyt dużej powierzchni, jaką dysponujemy. Dla porównania podam liczby:

- Muzeum Powstania Warszawskiego - 3200 m²,
- Muzeum Historii Żydów Polskich - 4800 m²,
- Muzeum II Wojny Światowej - 7000 m²,
- Centrum Historii Zajeżdźnia - 1980 m².

Ta nasza powierzchnia nie jest gigantyczna, ale powinna być wystarczająca. Naszą opowieść zaczniemy od prologu. Tam będą takie powierzchnie wystawy, które mają zasygnalizować skąd przybyli dzisiejsi mieszkańcy Wrocławia. To skąd to jest II Rzeczpospolita. Chcemy dostrzec i docenić Kresy. Oczywiście nie jest tak, że w 1945 roku to Kresowiaczy zaludnili Wrocław. Ale to Kresowiaczy nadali Wrocławowi pewną specyfikę i odegrali we Wrocławiu szczególną rolę, głównie na Uniwersytecie, w obszarze kultury czy choćby podczas uruchamiania

komunikacji miejskiej. To właśnie lwowscy tramwajarze odegrali w tej kwestii szczególną rolę, bo system komunikacji tramwajów elektrycznych we Lwowie i w Breslau był bardzo podobny. Drugim elementem prologu jest II wojna światowa, bo chcemy dać pewne narzędzie naszym odbiorcom, aby zrozumieli w jaki sposób Wrocław, który przed wojną nie był polskim miastem, staje się polskim miastem. To nie jest żadna polska decyzja. To jest decyzja geopolityki. Stąd istotne jest to, co się dzieje w kontekście II wojny światowej, tj. wielkie przesunięcia granic, a następnie wielka wymiana ludności. Pierwszy właściwy dział wystawy, bardzo umownie nazwany przez nas Miastem Ruin, to historia Wrocławia zaraz po II wojnie światowej, kiedy powstaje tutaj polska administracja państwowa oraz przybywają tutaj pierwsi mieszkańcy, tworzą uniwersytet, powstaje polska administracja kościelna, pojawiają się pierwsze trudności życia codziennego, związane z niedoborem przedmiotów czy problemami ze znalezieniem pracy. Chcemy także spojrzeć na tematykę związaną z tym, co jest wynikiem II wojny światowej i tutaj zastosujemy szczególny zabieg, że przez ogłoszenia drobne spróbujemy opowiedzieć o perspektywie dzieci. Okazuje się, że w latach 40 jest bardzo dużo ogłoszeń drobnych dotyczących dzieci. Zarówno w takim kontekście, że ktoś szuka dzieci, jak również że chce oddać dzieci, bo nie jest w stanie ich utrzymać. To będzie perspektywa pokazująca, że po tym, jak minął rok 1945 i zakończyła się wojna, to wcale nagle wszystko nie wróciło do normy i nie nastał piękny świat, tylko ten świat się dopiero tworzył. Chcemy pokazać tę bardzo trudną rzeczywistość. W tej przestrzeni będzie bardzo ciekawy zabytek – wagon kolejowy. I tu odkrycie sprzed 4 dni – po wypiskowaniu wagonu okazało się, że mamy oryginalny wagon UNRRY, który przyjechał tutaj w 1946 roku.

Bardzo ważne jest to, że po 1945 roku Polska, po której się poruszamy jest inną Polską niż ta sprzed 1945 roku i sprzed 1939 roku. Czyli mamy prolog, który mówi o II Rzeczypospolitej, a tu wchodzimy w okres całkiem innej Polski. To jest właśnie dział mówiący o tym, że poruszamy się po komunistycznej Polsce.

Na terenie wystawy będzie specjalny dział w formie kapsuły. Chcielibyśmy, aby nasi zwiedzający poruszając się po Wrocławiu po II wojnie światowej, mieli szansę na spojrzenie na to, co dzieje się w Europie i na Świecie w tym samym czasie. I takim miejscem będzie specjalna przestrzeń wystawy poświęcona Radiu Wolna Europa w postaci kapsuły. Bo chcemy opowiedzieć o wolnym świecie z perspektywy audycji Radia Wolna Europa. Dlaczego Radio Wolna Europa? Ze względu na związki Jana Nowaka Jeziorańskiego z Wrocławiem. Bardzo chcieliśmy to zaznaczyć. Ale jest to dla nas także bardzo dobre narzędzie do pokazania procesów pokazowych w czasach stalinowskich, pokazania, że do więzienia trafia Ludwik Marszałek, pokazania, że IV Komenda WiN zostaje zamordowana, pokazania, że jest wielka propaganda, a jednocześnie pokazania, co w tym czasie dzieje się w Europie i na Świecie z perspektywy Radia Wolna Europa.

Kolejna sekcja wystawy to Miasto nad Odrą. Tam się pojawi tematyka związana z Wrocławiem w latach 1956-1980. Bardzo dużo tematów chcemy tu zmieścić z dużym naciskiem na życie codzienne i z naciskiem na charakterystyczne dla Wrocławia tematy takie jak wrocławska nauka, kultura – np. wrocławskie teatry, które mają markę absolutnie ponadkrajową. Chcemy tu opowiedzieć o wrocławskich komputerach i Wytwórni Filmów Fabularnych, pokazać, że we Wrocławiu był np. bardzo silny ośrodek medycyny. W środku tej sekcji chcemy zrobić środek PRL czyli opowieść o roku 1968. Będzie to szersze ujęcie, a nie wyłącznie z perspektywy marca 1968 i interwencji wojsk układu warszawskiego w Czechosłowacji. To ma być historia roku 1968 we Wrocławiu opowiedziana przez kiosk ruchu, który znajdzie się w środku wystawy i w którym znajdują się różne przedmioty związane z 1968 rokiem.

Obok tego dużego tematu pojawi się kolejny niezwykle ważny temat, tj. pojednanie polsko-niemieckie i orędzie biskupów polskich do biskupów

niemieckich, rola kard. Bolesława Kominka. Chcemy pokazać drogę do tego pojednania, że to nie była ani prosta, ani oczywista droga. Istotną kwestią jest kwestia granicy polsko-niemieckiej. To nie jest tylko i wyłącznie idea pojednania, która nie przekłada się na konkretne polityczne gesty i wydarzenia. Chcemy tu pokazać szersze relacje polsko-niemieckie, gdzie bardzo dużym krokiem milowym, który Wrocław dał Polsce i Europie będzie orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich.

Cały poziom minus jeden będzie związany z tematyką solidarnego Wrocławia, czyli będzie to opowieść o Wrocławiu opozycyjnym lat osiemdziesiątych, z dużym akcentem na miejsce, w którym się znajdujemy, bo to jest ta historyczna zajezdnia, w której narodziła się wrocławska Solidarność. Chcemy w tym miejscu pokazać wielonurtowość opozycji lat osiemdziesiątych, że to nie tylko Solidarność, nie tylko związek zawodowy, ale także Solidarność Walcząca, także Ruch Wolność i Pokój. Chcemy ukazać na wystawie także ruch młodzieżowy, studencki, a szczególnie uczniowski. Chcemy, by uczniowie, którzy przyjdą na tę wystawę zobaczyli, że ich rówieśnicy robili takie rzeczy, jak wydawanie gazetek i że byli w swoich działaniach niezwykle skuteczni. Od Międzyszkolnego Komitetu Oporu w zeszłym roku przejęliśmy całe archiwum szkoły i dysponujemy jedynym czasopiśmem, które posiada niemalże komplet materiałów redakcyjnych – prawie wszystkie numery wydane i prawie do wszystkich numerów pośrednie materiały począwszy od nadesłanych tekstów, aż po różnego rodzaju makiety.

Pojawią się także tematy związane z codziennością lat osiemdziesiątych. Będzie duży temat poświęcony pomocy charytatywnej, duży temat poświęcony roli kościoła w latach osiemdziesiątych oraz inne tematy ważne dla Wrocławia, jak np. 80 milionów. Chcemy dać możliwość odsłuchania oryginalnych nagrań z procesów Władysława Frasyniuka i Kornela Morawieckiego.

Na terenie wystawy jest też rotunda, która przebija dwa poziomy. Na górnym poziomie będzie to duży słup ogłoszeniowy, który będzie nośnikiem treści dotyczących kultury Wrocławia, a na poziomie minus jeden będzie to pomnik poświęcony świadkom historii – ludziom, których historię tutaj opowiadamy. Oni pojawią się na tej rotundzie na kilka sekund. Ci świadkowie, których relacje mamy zarchiwizowane mogą nam powiedzieć jedno zdanie, mogą się do nas uśmiechnąć, itp.

Epilogiem na wystawie będzie Wrocław współczesny. Będzie specjalna przestrzeń, w której ukażemy historię Wrocławia po roku 1989, w której znajdą się takie wydarzenia, jak powstanie samorządu, powódź z roku 1997, Kongres Eucharystyczny, Euro 2012 oraz ESK 2016.

Myślimy o tej wystawie nie w sposób muzealny, gdyż nie chcemy tworzyć sal, w których umieścimy eksponaty, prosząc odbiorców, by je obejrzeni. Chcemy stworzyć przestrzeń, po której będzie mógł się poruszać zwiedzający. Chcemy stworzyć wystawę, która będzie miastem, a zwiedzający będzie się poruszał po tej wystawie, jak po mieście. Proszę spojrzeć na prezentację wirtualną.

[W tym miejscu wyświetlona została prezentacja, a Pan Wojciech Kucharski opowiedział kolejno po jakich przestrzeniach porusza się postać znajdująca się na prezentacji.]

Po wejściu na wystawę ukazuje nam się bliżej niezidentyfikowana w sensie miejsca kamienica z okresu II Rzeczypospolitej. Będziemy tu widzieć i słyszeć różne rzeczy związane z II Rzeczypospolitą. Wchodząc do tej kamienicy przechodzimy chronologicznie w okres II wojny światowej, a wokół nas będą się działy rzeczy związane z II wojną światową. Następnie trafimy na dworzec kolejowy, na którym będzie stał wagon. Wokół dworca kolejowego opowiemy o tematach związanych z Wrocławiem w latach 1945-1948. Ten temat się trochę zazębia z tematem stalinizmu. Tutaj widzą Państwo więzienie, które jest przestrzenią, dzięki której

opowiemy o okresie stalinowskim. Wielu ludzi zaangażowanych w walkę o wolność w okresie II wojny światowej tuż po wojnie trafi do więzienia. Ta przestrzeń obok więzienia to schody, które idą donikąd. Tu widzimy sklep mięsny, czyli przestrzeń związaną z Wrocławiem w latach 1956-1980. Tu widzimy czytelnię poświęconą wrocławskiej nauce. A tu jest rotunda. To jest ciekawe – mnóstwo drzwi obok siebie. Nie wszystkie drzwi będą się otwierały. Ta przestrzeń będzie poświęcona na wystawy czasowe. Jedną z wystaw czasowych będzie wystawa poświęcona epidemii ospy we Wrocławiu roku 1963. Za drugimi drzwiami będzie np. klasa szkolna, w której znajdują się ławki z pierwszej klasy uruchomionej na Dolnym Śląsku.

Projekt jest realizowany w ramach Europejskiej Stolicy Kultury. Cały czas zbieramy pamiątki, które chcielibyśmy pokazać podczas wystaw. Zachęcamy również do korzystania z tych rzeczy, które już są opracowane, bo ponad 18 tysięcy jednostek zostało już zarchiwizowanych i udostępnionych za pomocą strony www, głównie zdjęć, których jest 14,5 tysiąca, ale są też dokumenty, pocztówki, ulotki, itd.

Chcemy uruchomić możliwość zgłaszania pomysłów różnych projektów przez mieszkańców Wrocławia. Powstała procedura zgłaszania projektów, a my jesteśmy otwarci zarówno na osoby, które potrzebują wyłącznie lokalu, jak również na osoby, które będą zgłaszały potrzebę zrobienia wystawy na jakiś temat.

Na zakończenie dodam jeszcze, że projekt realizowany jest z funduszy norweskich przy czym to Miasto Wrocław finansuje projekt w podstawowym stopniu w ok. 60%, a ok. 15 mln PLN dostajemy z funduszy norweskich.

Ad III.

Przyjęcie protokołu z posiedzenia Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia nr 23/2016

Członkowie Komisji przyjęli protokół z posiedzenia nr 23/2016.

Ad IV.

Wolne wnioski

Wolnych wniosków nie zgłoszono.

W związku z wyczerpaniem porządku posiedzenia członkowie Komisji Kultury i Nauki wraz z przedstawicielami Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego Wrocławia – Panem Jarosławem Brodą – Dyrektorem Wydziału Kultury oraz Panem Jerzym Pietraszkim – Zastępcą Dyrektora Wydziału Kultury udali się na zwiedzanie terenu budowy Centrum Historii Zajezdnia.

Jerzy Władysław Skoczylas

Przewodniczący Komisji Kultury i Nauki

Protokół sporządziła:
Magdalena Gaczyńska

Porządek posiedzenia nr 24/2016
Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia
12 kwietnia 2016 roku, godz. 15:30,
Centrum Historii Zajeżdźnia we Wrocławiu, ul. Grabiszyńska 184

BRM-DPP.0012.9.5.2016

- I. Zatwierdzenie porządku posiedzenia
- II. Zwiedzanie Centrum Historii Zajeżdźnia
- III. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Komisji Kultury i Nauki Rady Miejskiej Wrocławia nr 23/2016
- IV. Wolne wnioski